

6. *Zav'yalov P. S., Demidov V. E. (1991). Formula uspihku: marketynh (sto voprosov - odna statystyka vidpovidey, yak efektyvno diyaty na zovnishn'omu rynku) [Success Formula: Marketing (One Hundred Questions - One hundred Responses on how to Effectively Act on the Foreign Market)]. Moscow: International relations, p. 416 [in Russian].*
7. *Karych D. (1994). Pidpryyemnyts'kyu marketynh: Navch. posibnyk [Business Marketing: Teaching. Manual]. Ed. and the front. P.I. Gayducky. K. : Higher School, p. 83 [in Ukrainian].*
8. *Kozlov M. V., Tula N. S. (1998). Planuvannya marketynhu v systemi upravlinnya kharchovym pidpryyemstvom [Marketing Planning in Food Management System]. Pishhevaia promyshlennost' - Food industry, No 2, pp. 3-8. [in Ukrainian].*
10. *Kotler F. Armstrong G., Saunders J., Wong V. (1999). Osnovy marketynha [Fundamentals of Marketing]. Moscow: Williams Publishing House, p. 1152 [in Russian].*
11. *Kotler F. (1995). Osnovy marketynha [Fundamentals of Marketing]. Moscow: Business-book», «IMA-Cross. Plus », p. 702 [in Russian].*
12. *Starostina A. O. (2002). Zmist ta osnovni etapy marketynhovoyi diyal'nosti [Contents and main stages of marketing activity]. Markety'ng v Ukrayini - Marketing in Ukraine, No 4, pp. 30-33. [in Ukrainian].*
13. *Haustov V. (1992). Marketynhova diyal'nist' v APK [Marketing activity in the agroindustrial complex]. APK: jekonomika, upravlenie - APK: economy, management, No 9, pp. 58-60. [in Ukrainian].*

Аннотация.

Липовой Д. В. Особенности содержательного наполнения категории «маркетинг».

В статье рассмотрены и проанализированы с точки зрения исторического развития содержательное формирование категории «маркетинг», раскрыты существующие особенности формирования и осуществления маркетинговой деятельности через комплекс маркетинга. Определены проблемные компоненты комплекса маркетинга в обеспечении результативного и конкурентоспособного развития, на основе которого предложены возможные направления методологических исследований на перспективу.

Ключевые слова: маркетинг, результативность, система управления, комплекс маркетинга, конкурентоспособность.

Abstract.

Lypovy D. V. Features of continuous filling of category «marketing».

The article analyzes the formation of the category «marketing» from the point of view of historical development, reveals the existing peculiarities of the formation and implementation of marketing activities through a marketing complex. The problem components of marketing complex in providing effective and competitive development are determined, on the basis of which possible directions of methodological researches for the future are offered.

Key words: marketing, effectiveness, management system, marketing complex, competitiveness.

Стаття надійшла до редакції 18.05.2018 р.

Бібліографічний опис статті:

Липовой Д. В. Особенности содержания наполнения категории «маркетинг» / Д. В. Липовой // Актуальные проблемы инновационной экономики. - 2018. - № 3. - С. 91-95.

Lypovy D. V. Features of continuous filling of category «marketing». Actual problems of innovative economy, No 3, pp. 91-95.

УДК 658. 14

ІВАНЧЕНКОВА Л. В.,
кандидат економічних наук, доцент
Одеська національна академія харчових технологій

**МОНІТОРИНГ І КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

Іванченко Л. В. Моніторинг і контроль у системі економічної науки і практики діяльності підприємств.

Розглянуто наукові аспекти моніторингу і контролю фінансово-економічної діяльності підприємств у системі економічної науки і практики їх діяльності. Доведено, що моніторинг і контроль, як одна з функцій управління на підприємствах, являє собою систему спостереження й перевірки процесу функціонування й фактичного стану керованого об'єкта з метою оцінити обґрунтованість й ефективність прийнятих управлінських рішень і результати їх виконання, виявити відхилення від вимог цих рішень, усунути

несприятливі ситуації й сигналізувати про це керівництво підприємства.

Ключові слова: діагностика, моніторинг і контроль, фінансово-економічна діяльність, прийняття рішень, управлінські рішення.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Моніторинг і контроль у сучасній економіці є функцією управління розвитком продуктивних сил й ринкових відносин. У своєму розвитку контроль пройшов ряд етапів: описовий, пов'язаний зі збором фактів й їх первісним групуванням; логіко-аналітичний - якісний аналіз фактів і потім поєднання якісних і кількісних (математичних) методів наукового пізнання. Отже, моніторинг і контроль містить у собі, з одного боку, факти й дані досвіду, а з іншого боку - певну систему знань - теорію.

Факти становлять реальну основу висновків контролю. Без систематизації й узагальнень, без логічного осмислення не може існувати моніторинг і контроль, тому що в ньому не буде суспільної потреби. Факти стають складовою частиною наукових знань лише тоді, коли вони виступають у систематизованому, узагальненому вигляді, будучи базисом й підтвердженням законів дійсності. Закони й факти при цьому одержують певну інтерпретацію й служать базою для управління економікою за умови, коли вони узагальнені в теоріях. Тому в основі функції моніторингу і контролю лежить наукове дослідження - процес вивчення певного об'єкту (предмету або явища) з метою встановлення закономірностей його виникнення, розвитку й перетворення в інтересах раціонального використання в практичній діяльності людей. Отже, виникає необхідність розвитку моніторингу і контролю як складової економічної науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методичною і теоретичною основою дослідження моніторингу і контролю фінансово-господарської діяльності стали наукові праці, присвячені економічній діагностиці, зокрема І.Бланка, Н. Брюховецької, О. Вартанова, О. Гавриша, Н. Дмитрієвої, О.Гетьман, Н. Євдокимової, Т. Загорної, Л. Лігоненко, Т. Костенко, Л.Крепкого, І. Кривов'язюка, В. Раппопорта, В. Савчука, Д. Стеценка, А.Шегди тощо. Проте, у вітчизняній науці питанням моніторингу і контролю не приділено достатньої уваги у системі економічної науки і практики діяльності підприємств харчової промисловості, а тому вони потребують подальшого розгляду.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є дослідження наукових

аспектів моніторингу і контролю фінансово-економічної діяльності підприємств харчової промисловості у системі економічної науки і практики їх діяльності.

Виклад основного матеріалу досліджень. Поняття науки базується на її змісті й функціях у суспільстві. Змістом науки є: теорія як система знань, що є формою суспільної свідомості; суспільна роль у практичному використанні рекомендацій для виробництва благ, що є життєвою потребою людей.

У сучасному суспільстві найважливішою функцією науки є розвиток системи знань, що сприяють найбільш раціональній організації соціально-економічних відносин і використання продуктивних сил в інтересах всіх членів суспільства. Вона містить у собі ряд конкретних функцій:

- пізнавальну - задоволення потреби людей у пізнанні законів природи й суспільства;

- культурно-виховну - розвиток культури, інтернаціонального виховання й формування нової людини;

- практично діючу - удосконалювання виробництва й системи суспільних відносин, тобто функцію безпосередньої продуктивної сили матеріального виробництва.

Предмет науки - це пов'язані між собою форми руху матерії або особливості їх відбиття у свідомості. Саме матеріальні об'єкти природи визначають існування багатьох галузей знання. Систематизація наукових знань є адекватним відбиттям, відтворенням структури об'єкта в системі наукових знань про нього. Отже, наука являє собою знання, зведені в систему.

Слід зазначити, не всі знання, зведені в систему, адекватні науці. Наприклад, конкретні практичні рекомендації представляють певну систему знань, але їх не можна віднести до наукових знань, оскільки вони не розкривають нових явищ у технології виробництва, а містять конкретні прийоми виконання постійно повторюваних робіт.

Наука - це динамічна система знань, що розкривають нові явища в суспільстві й природі, з метою застосування їх у практичній діяльності людей.

Економічна наука розвивається разом з розвитком продуктивних сил і господарських відносин у конкретних суспільно-економічних формаціях. Розвиток кожної науки заснований на її власних

законах й історичних умовах, властивих даній формації. Разом з тим, у кожній формації діють загальні економічні закони, що впливають на розвиток науки.

Таким чином, виходячи з концепції науки контроль являє собою динамічну систему економічних знань, спрямованих на виявлення й усунення негативних явищ у розвитку продуктивних сил і соціально-економічних відносин, з метою їх регулювання у розширеному відтворенні.

Вивчаючи найважливіші проблеми розширеного відтворення, контроль як галузь економічної науки сприяє оптимізації варіантів пропорцій у національній економіці, територіального розміщення виробництва по регіонах країни, а також досліджує трудові, матеріальні й фінансові ресурси у всіх сферах національного господарства з метою їх раціонального використання.

Моніторинг і контроль, як і вся економічна наука, вивчає проблеми розширеного суспільного відтворення. Тому у вирішенні цих проблем контроль не може обмежуватися лише якісними визначеннями економічних законів, категорій, він вивчає і їх кількісні співвідношення. Розвиток продуктивних сил і соціально-економічних відносин у сучасному суспільстві обумовили появу нових функціональних економік: наукова організація й економіка праці; ефективність інвестицій і інновацій; ціноутворення; фінанси, грошовий обіг і кредитування; бухгалтерський облік, контроль й аналіз господарської діяльності; математичні методи й застосування обчислювальної техніки в економічні дослідження: управлінні національним господарством і його галузями. Моніторинг і контроль тісно взаємозалежний із стратегічним плануванням, управлінням й обліком. Цей зв'язок проявляється в тому, що функціональні економічні науки досліджують той самий об'єкт, але з різною особистою цільовою функцією. В умовах інноваційного розвитку виникає потреба комплексного вивчення об'єкта й великих проблем, наприклад, дослідження економіки галузі національного господарства, виробничої діяльності інтегрованих виробничих структур тощо.

Таким чином, моніторинг і контроль у своєму розвитку інтегрується з іншими функціональними економічними науками.

У процесі взаємодії наук досягнення одних наук вивчаються методом і засобами інших. Потоки інформації ряду наук

переробляються однією наукою. Так, інформація про розвиток національного господарства збирається, аналізується й узагальнюється статистикою, хоча ці інформаційні потоки утворилися в процесі взаємодії й впливу на господарські процеси стратегічного планування, бухгалтерського обліку й аналізу господарської діяльності, фінансування й інших економічних наук, але правдивість цієї інформації, її об'єктивність і достовірність встановлюються контролем.

Таким чином, моніторинг і контроль як функціональна економічна наука, використовуючи сучасну економічну теорію, виконує суспільну роль у забезпеченні практичними рекомендаціями виробництво життєво необхідних благ для задоволення потреб споживачів. Виявляючи диспропорції й негативні явища в суспільстві, контроль сприяє їх усуненню й попередженню повторення, раціональній організації виробничих відносин й оптимальному використанню продуктивних сил.

Моніторинг і контроль виконує конкретні функції економічної науки: пізнавальну – виявлення факторів, що негативно впливають на розвиток продуктивних сил й соціально-економічних відносин, з метою їх регулювання; культурно-виховну – прищеплює почуття ощадливості у витраті матеріальних, трудових і фінансових ресурсів; практично-діючу – забезпечує управління економікою конкретними методиками. Звідси, моніторинг і контроль як економічна наука володіє інтегративними якостями в системі економічних наук і є безпосередньою продуктивною силою. Аналіз конкретних питань організації, функціонування й ефективності контролю методологічно не виправданий безпосереднього розгляду проблеми, що ж являє собою контроль у самому широкому розумінні незалежно від різноманіття його видів й організаційних форм. Методологічно обґрунтовано відповісти на ці питання можна, тільки опираючись на таку настанову: сутність контролю може бути зрозуміла тільки за умови комплексного, системного підходу до її аналізу.

У науковій літературі [1, 2, 3] моніторинг і контроль розглядається як один з атрибутів державного й суспільно-політичного життя, найважливіша умова нормального функціонування економіки. Контроль як соціальна функція існує в системі господарського й державного управління незалежно від суспільно-

політичного ладу. Однак зміст контролю і його місце в системі управління обумовлені характером виробничих відносин і організації суспільства.

Організаційне відділення виробничої бухгалтерії від фінансової підприємства дозволяє підприємцям усувати доступ сторонніх осіб до комерційних таємниць. Грунтуючись на даних фінансового обліку, відірваного від виробничого, підприємці всіляко фальсифікують свої звіти, приховуючи реальні прибутки.

У більшості опублікованих робіт [2, 3] економічна необхідність моніторингу і контролю аргументується силою економічного закону розподілу праці, необхідністю найсуворішого контролю з боку суспільства й держави над мірою праці й мірою споживання. Такі погляди, на наш погляд, відображають суперечливий і недостатньо аргументований підхід до трактування сутності контролю.

Моніторинг і контроль – складова частина діяльності людей по управлінню економікою – являє собою надбудовну категорію, виступає як внутрішньо властива економіці функція управління.

Отже, об'єктом моніторингу і контролю в самому широкому розумінні цього слова є поведінка (дії) людей – учасників суспільного процесу. Таке трактування контролю дозволяє визначити його місце в механізмі взаємодії базису й надбудови. Контроль сприяє зміцненню матеріального базису суспільства, виховує в громадян негативне відношення до всякого роду порушення державних правових норм у економіці.

Для з'ясування основних теоретичних проблем моніторингу і контролю велике значення має чітке визначення його економічної сутності, ролі й місця в системі господарського управління, його взаємозв'язку з іншими функціями управління (плануванням, регулюванням, обліком й аналізом). У літературі [4, 5] немає чіткого розмежування понять моніторингу і контролю взагалі і його органічної частини – фінансово-господарського контролю. Тим часом з погляду наукового аналізу складна сукупність проблем контролю повинна бути розчленована, оскільки вона включає аспекти різного роду: соціологічні, юридичні, технічні, економічні й ін.

Для сучасного стану наукової розробки проблем моніторингу і контролю характерний диференційований підхід представників різних галузей наукової думки до аналізу сутності контролю. І це не

випадково, тому що єдина по своїй сутності категорія інтерпретується ними з різних точок зору. Отже, немає підстав для тверджень про пріоритет якої-небудь науки в аналізі сутності й змісту контролю. У свою чергу різноманітність точок зору відображає складність і багатогранність даного явища.

Серед вітчизняних учених [5, 6], що досліджували сутність моніторингу і контролю, намітилися чотири основних напрямки.

Перший з них представлено в роботах багатьох вчених [5, 6, 7], що досліджують моніторинг і контроль як сферу діяльності органів державного й господарського управління. Вони звичайно визначають контроль як метод або форму управлінської (виконавчо-розпорядницької) діяльності.

Вважаємо, що трактування моніторингу і контролю як методу або форми управління викликає сумнів. Справді, під методами управління прийнято розуміти способи практичного здійснення завдань управлінської діяльності, способи практичного адміністративного, суспільного або економічного впливу з боку суб'єкта управління на керований об'єкт. Форма управління у свою чергу являє собою спосіб зовнішнього вираження змісту управлінської діяльності шляхом видання різних нормативних (юридичних) актів: положень, інструкцій, наказів і т.д.

На нашу думку, моніторингу і контролю не може бути зведений до методу або форми управлінської діяльності. Він є самостійною функцією управління, тобто особливим видом діяльності, що характеризується цільовою спрямованістю, однорідністю змісту й однотипністю способів його здійснення. У цьому зв'язку заслуговує на увагу таке визначення сутності контролю: «контроль являє собою одну з основних функцій органів управління соціально-економічною системою, що полягає у систематичній перевірці об'єктів контролю й спрямовану на успішне вирішення завдань соціально-економічного розвитку» [7]. Погоджуючись із трактуванням контролю як окремої функції управлінської діяльності, ми вбачаємо в цьому визначенні один істотний недолік: у ньому конкретно не вказується, у чому полягає дана функція, а це повинне бути головним компонентом у формулюванні поняття контролю. Сказавши, що дана функція полягає «у систематичній перевірці об'єктів контролю», автор мимоволі дає тавтологічну інтерпретацію сутності

моніторингу і контролю.

Другий напрямок у трактуванні сутності моніторингу і контролю характерний для позиції багатьох фахівців з теорії управління [8, 9, 10]. Вони часто виділяють три стадії управлінської діяльності: стадію проектування й визначення мети; організацію виконання ухваленого рішення; контроль виконання. Отже, моніторинг і контроль трактується тут як особлива стадія управлінського циклу. З таким підходом можна погодитися, якщо розглядати контроль із вузьких позицій перевірки виконання кожного конкретного управлінського рішення, а не в якості цілеспрямованого й дещо відособленого виду управлінської діяльності.

Третій напрямок у характеристиці сутності моніторингу і контролю розкритий у працях ряду дослідників [11, 12], що взяли на озброєння арсенал кібернетичної термінології. З позицій кібернетики моніторинг і контроль являє собою форму зворотного зв'язку, за допомогою якої керуюча система одержує необхідну інформацію про дійсний стан керованого об'єкта й виконання управлінських рішень. На наш погляд, прихильники такої позиції допускають своєрідний «інформаційний ухил» у розумінні сутності контролю. Звичайно, з погляду інформаційних аспектів процесу управління моніторинг і контроль є формою зворотного зв'язку. Але при такому трактуванні моніторинг і контроль штучно відривається від процесу прийняття управлінських рішень, не видна найважливіша риса контролю - можливість і необхідність активного впливу на господарські процеси, що відбуваються.

Безперечно, такий вузький підхід до визначення сутності моніторингу і контролю не викликає заперечень формального характеру. Однак при даній інтерпретації на перший план висуваються технічні аспекти, а не соціально-економічні, які, на наш погляд, повинні бути домінуючими. Кібернетичне ж тлумачення моніторингу і контролю носить, на нашу думку, допоміжний характер.

У літературі [13, 14, 15] широко поширений четвертий напрямок. Для нього характерна думка, що сутністю моніторингу і контролю є регулярна перевірка дотримання господарського законодавства, виявлення порушень дисципліни. Така позиція являє собою правову концепцію сутності моніторингу і контролю, оскільки вона зводить його лише до способу

забезпечення законності, до перевірки дотримання правових норм. З настільки вузьким трактуванням важко погодитися. При всій важливості перевірки дотримання законів і підзаконних актів не можна зводити тільки до цього сутність контролю. Друга його сторона - це наявність зворотних зв'язків, що виражаються в активному впливі контролю на більш раціональне використання ресурсів, усунення перешкод на шляху оптимального функціонування різних ланок управління на підприємстві.

Висновок. З урахуванням усього сказаного можна зробити висновок, що моніторинг і контроль, як одна з функцій управління на підприємствах харчової промисловості, являє собою систему спостереження й перевірки процесу функціонування й фактичного стану керованого об'єкта з метою оцінити обґрунтованість й ефективність прийнятих управлінських рішень і результати їх виконання, виявити відхилення від вимог цих рішень, усунути несприятливі ситуації й сигналізувати про них компетентні органи на досліджуваному підприємстві.

Моніторинг і контроль на харчовому підприємстві виступає як кульмінаційний момент управлінського циклу на тій його стадії, коли фактичні результати впливу на керований об'єкт порівнюються з вимогами ухвалених рішень, а при виявленні негативних відхилень встановлюються їх причини й відповідальні особи, приймаються заходи до поліпшення положення справ. Щоб ефективно виконувати таку роль, моніторинг і контроль повинен бути оперативним, точним й економічним.

Активна роль моніторингу і контролю в управлінні економікою підприємств харчової промисловості проявляється в тому, що він не обмежується тільки констатацією допущених відхилень від вимог управлінських рішень. Його дані використовуються для підтримки динамічної рівноваги всієї системи управління, прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень.

Успішне функціонування моніторингу і контролю на всіх рівнях управління неможливе без тісної взаємодії з функцією аналізу. Попередній аналіз звітності й інших джерел інформації дозволяє правильно вибрати об'єкти й тематику ревізій і тематичних перевірок. Одночасно прийоми економічного аналізу широко використовуються в здійсненні контрольних дій, особливо в комплексних ревізіях діяльності підприємств й об'єднань.

Література.

1. **Кривов'язюк І. В.** Антикризове управління підприємством : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / **І. В. Кривов'язюк**. – К. : Кондор, 2008. – 366 с.
2. **Білошкурський М. В.** Деякі особливості діагностики кризового стану підприємства / **М. В. Білошкурський** // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 3 (45). – С. 85–89.
3. **Стельмащук Ю. А.** Методи діагностики фінансового стану і схильності підприємства до банкрутства / **Ю. А. Стельмащук** // Економіка АПК. – 2007. – № 2. – С. 78–86.
4. **Bazilinska O.** Financial diagnostics of enterprise / **O. Bazilinska** // Києво-Могилянська академія. Наукові записки. – 2007. – Т. 68. – С. 3–6. – (Серія: Економічні науки).
5. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: монографія / **М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, Ю. С. Копчак**. – Харків: Інжек, 2003. – 144 с.1.
6. **Брюховецкая Н. Е.** Теоретические аспекты решения задач диагностики результатов деятельности промышленных предприятий / **Н. Е. Брюховецкая** // Бизнес Информ : Научный информационный журнал. Харків: ХНЕУ, 2008. – № 10. – С. 73–75.
7. **Іващенко О. В.** Діагностика банкрутства підприємства / **О. В. Іващенко, О. І. Крисак** // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2006. – №5. – С. 129–131.
8. **Плотніков О. В.** Фінансовий менеджмент у транснаціональних корпораціях : навчальний посібник / **О. В. Плотніков**. – К. : Кондор, 2004. – 252 с.
9. **Остапенко О. М.** Сутність та особливості управління підприємствами в умовах кризи / **О. М. Остапенко** // Держава та регіони. – 2006. – № 6. – С. 226–229. – (Серія: Економічні науки).
10. **Герасимчук З. В.** Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / **З. В. Герасимчук, І. М. Вахович**. – [вид. 2-ге перероблене і доповнене]. – Луцьк : Надстир'я, 2007. – 412 с.
11. **Хотомлянський О.** Комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі використання матричних моделей / **О. Хотомлянський, Т. Черната, Г. Северина** // Економіка України. – 2003. – №3. – С. 35–41.
12. **Колісник Ю. О.** Використання нейронних мереж у моделюванні фінансово-господарської діяльності підприємства / **Ю. О. Колісник** // Держава та регіони. – 2007. – № 4. – С. 98–102. – (Серія: Економіка та підприємництво).
13. **Рябушка Л. Б.** Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах нестабільності економічного розвитку / **Л. Б. Рябушка, Д. В. Веремчук** // Економічні науки. Серія „Економіка та менеджмент” : [зб. наук. праць ЛНТУ / відп. ред. Герасимчук З. В.] – Луцьк, 2009. – Вип. 5 (18). – С. 190–203.
14. **Кость Я. О.** Генезис понятия „финансовая диагностика” в современной экономической теории / **Я. О. Кость** // Економіка. Менеджмент і маркетинг невинробничої сфери: теорія, практика, перспективи : міжнар. наук.-практ. конф. : зб. тез доповідей. – Ялта, 2008. – С. 45–47.
15. **Лагодієнко В. В.** Деякі аспекти організаційно-фінансового забезпечення інноваційного розвитку агропромислового виробництва регіону / **В. В. Лагодієнко** // Фінансові механізми сталого економічного розвитку: [зб. наук. Праць ХІБМ]. – Харків: ХІБМ, -2007. - С. 100-103.

References.

1. **Kryvov'iazuk I. V.** (2008). *Antykryzove upravlinnia pidpryiemstvom* [Anticrisis management of the enterprise]. Kyiv : Kondor, p. 366 [in Ukrainian].
2. **Biloshkurs'kyj M. V.** (2005). *Deiaki osoblyvosti diahnostryky kryzovoho stanu pidpryiemstva* [Some features of the diagnosis of the crisis situation of the enterprise]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Current problems of the economy*. No 3 (45), pp. 85–89 [in Ukrainian].
3. **Stel'maschuk Yu. A.** (2007). *Metody diahnostryky finansovoho stanu i skhyl'nosti pidpryiemstva do bankrutstva* [Methods of Diagnosis of Financial Condition and Inclination of an Enterprise to Bankruptcy]. *Ekonomika APK. – Economy of AIC*, No 2, pp. 78–86 [in Ukrainian].
4. **Bazilinska O.** (2007). *Financial diagnostics of enterprise. Kyievo-Mohylians'ka akademiia. Naukovi zapysky. – Kyiv Mohyla Academy. Proceedings.*, Vol. 68, pp. 3–6 [in English].
5. **Kyzym M. O., Zabrods'kyj V. A., Zinchenko V. A., et al.** (2003). *Otsinka i diahnostryka finansovoi stijkosti pidpryiemstva* [Estimation and diagnostics of financial stability of the enterprise]. **M. O. Kyzym** (Ed.). Kharkiv : Inzhhek, p. 144 [in Ukrainian]
6. **Brjuhoveckaja N. E.** (2008). *Teoreticheskie aspekty reshenija zadach diagnostiki rezul'tatov dejatel'nosti promyshlennyh predpriyatij* [Theoretical Aspects of the Problem of Diagnosing the Results of the Activity of Industrial Enterprises]. *Biznes Inform – Business Inform*, No 10, pp. 73–75 [in Russian].
7. **Ivaschenko O. V., Krysak O. I.** (2006). *Diahnostryka bankrutstva pidpryiemstva* [Diagnostics of bankruptcy of the enterprise]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpryiemnytstvo – State and regions. Series: Economics and Business*. No 5, pp. 129–131 [in Ukrainian].

8. **Plotnikov O. V.** (2004). *Finansovyy menedzhment u transnatsional'nykh korporatsiiaxh* [Financial management in transnational corporations]. Kyiv : Kondor, p. 252 [in Ukrainian].
9. **Ostapenko O. M.** (2006). Sutnist' ta osoblyvosti upravlinnia pidpriemstvamy v umovakh kryzy [Essence and features of enterprise management in a crisis]. *Derzhava ta rehiony – State and regions*. No 6, pp. 226–229 [in Ukrainian].
10. **Herasymchuk Z. V., Vakhovych I. M.** (2007). *Finansovyy menedzhment* [Financial management]. (2d ed.). Luts'k : Nadstyr'ia, p. 412 [in Ukrainian].
11. **Khotomlians'kyj O., Chernata T., Severyna H.** (2003). Kompleksna otsinka finansovoho stanu pidpriemstva na osnovi vykorystannia matrychnykh modelej [Complex assessment of the financial condition of the enterprise based on the use of matrix models]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, No 3, pp. 35–41 [in Ukrainian].
12. **Kolisnyk Yu. O.** (2007). Vykorystannia neyronnykh merezh u modeliuvanni finansovo-hospodars'koi diial'nosti pidpriemstva [Using Neural Networks in the Modeling of Financial-Economic Activity of the Enterprise]. *Derzhava ta rehiony. – State and Regions*, No 4, pp. 98–102 [in Ukrainian].
13. **Riabushka L. B., Veremchuk D. V.** (2009). Analiz finansovoi stijkosti pidpriemstva v umovakh nestabil'nosti ekonomichnoho rozvytku [Analysis of financial stability of the enterprise in the conditions of instability of economic development]. *Zbirnyk naukovykh prats' Luts'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu Ekonomichni nauky – Collection of scientific works of Lutsk National Technical University Economic sciences*, issue. 5 (18), pp. 190–203 [in Ukrainian].
14. **Kost' Ya. O.** (2008). Henezys poniattia «finansova diahnozyka» v suchasnij ekonomichnij teorii [Genesis the concept of "financial diagnostics" in modern economic theory] *Materialy mizhnarodnoyi naukovopraktychnoyi konferentsiyi «Ekonomika. Menedzhment i marketynh nevyrobnychoi sfery: teoriia, praktyka, perspektyvy» – Materials of the international scientific-practical conference: Economics. Management and marketing of the non-productive sphere: theory, practice, perspectives*, pp. 45–47 [in Ukrainian].
15. **Lahodiienko V. V.** (2007). Deiaki aspekty orhanizatsijno-finansovoho zabezpechennia innovatsijnoho rozvytku ahropromyslovoho vyrobnytstva rehionu [Some aspects of organizational and financial provision of innovative development of agro-industrial production in the region]. *Finansovi mekhanizmy staloho ekonomichnoho rozvytku – Financial mechanisms of sustainable economic development*, pp. 100–103 [in Ukrainian].

Аннотация.

Иванченкова Л. В. Мониторинг и контроль в системе экономической науки и практики деятельности предприятий.

Рассмотрены научные аспекты мониторинга и контроля финансово-экономической деятельности предприятий в системе экономической науки и практики их деятельности. Доказано, что мониторинг и контроль, как одна из функций управления на предприятиях, представляет собой систему наблюдения и проверки процесса функционирования и фактического состояния управляемого объекта с целью оценить обоснованность и эффективность принимаемых управленческих решений и результаты их выполнения, выявить отклонения от требований этих решений, устранить неблагоприятные ситуации и сигнализировать руководство предприятия.

Ключевые слова: диагностика, мониторинг и контроль, финансово-экономическая деятельность, принятие решений, управленческие решения.

Abstract.

Ivanchenkova L. Monitoring and control in the system of economic science and practice of enterprises.

The scientific aspects of monitoring and control of financial and economic activity of enterprises in the system of economic science and practice of their activities are considered. It is proved that monitoring and control, as one of the functions of management at enterprises, is a system for monitoring and checking the operation process and the actual state of the managed object in order to assess the validity and effectiveness of the management decisions made and the results of their implementation, to detect deviations from the requirements of these decisions, eliminate unfavorable situations and signal the management of the enterprise.

Key words: diagnostics, monitoring and control, financial and economic activity, decision-making, managerial decisions.

Стаття надійшла до редакції 12.06.2018 р.

Бібліографічний опис статті:

Иванченкова Л. В. Мониторинг и контроль у системі економічної науки і практики діяльності підприємств // Л. В. Иванченкова // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2018. – № 3. – С. 95-101.

Ivanchenkova L. Monitoring and control in the system of economic science and practice of enterprises. Actual problems of innovative economy, No 3, pp. 95-101.

